

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО–НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

24 ТРАВНЯ 2023 р.

«АГРОПРОДОВОЛЬЧИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙНИ:
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

м. Одеса

УДК 338.43: 35

Агропродовольчий сектор України в період війни: виклики та перспективи. Матеріали науково-практичної конференції 24 травня 2023 року / кафедра економіки промисловості. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. 87 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку агропродовольчого сектору України в період війни. Запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем розвитку підприємств різних галузей агропродовольчого сектору, ОТГ та районів у контексті викликів воєнного часу та післявоєнної відбудови. В доповідях особлива увага приділялась повоєнному відновленню України на засадах сталого та інклюзивного розвитку.

Організаційний комітет конференції

Голова: Павлов О.І., д. е. н., професор

Заступник голови Козак К.Б., д. е. н., професор

Члени комітету: Макаринська А.В., д. т. н., професор

Самофатова В.А., д. е. н., професор

Купріна Н.М., д. е. н., професор

Дідух С.М., д. е. н., доцент

Кулаковська Т.А., д. е. н., доцент

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою

Одеського національного технологічного університету,

протокол № 14 від 20.06.2023 р.

Матеріали подаються за оригіналами рукописів доповідей

учасників конференції

ЗМІСТ

ГАЛУЗЕВА ТА СОЦІАЛЬНО-ПРОСТОРОВА СПРЯМОВАНІСТЬ ІНКЛЮЗИВНОГО ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ОТГ ТА РАЙОНІВ УКРАЇНИ	6
Павлов О. І., д. е. н., професор Павлова І. О., к. е. н., старший викладач Одеський національний технологічний університет	
ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ: ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО СУСПІЛЬНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ВІДРОДЖЕННЯ	11
Шевчук В. О., д. е. н., професор Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ	
ЦІНОВА КОН'ЮНКТУРА ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ УКРАЇНИ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ 2020–2022 РОКІВ	17
Коваленко О. В., д. е. н., старший науковий співробітник Яценко Л. О., к. е. н., старший науковий співробітник Інститут продовольчих ресурсів НААН, м. Київ	
ЗБИТКИ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ УНАСЛІДОК РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ І ЙОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЗГІДНО «НОВОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ»	22
Крисанов Д. Ф., д. е. н., професор Білоцерківський національний аграрний університет	
РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ДОВОЄННИЙ ТА ВОЄННИЙ ПЕРІОДИ	27
Росоха В. В., д. е. н., професор Нечипоренко О. М., д. е. н., чл.-кор. НААН, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»	
МОДУЛЬНІ УСТАНОВКИ ДЛЯ КОРМОВИРОБНИЦТВА	36
Єгоров Б. В., д. т. н., професор Макаринська А. В., д. т. н., доцент Одеський національний технологічний університет	
СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ СТАЛОГО ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	40
Самофатова В. А., д. е. н., професор Одеський національний технологічний університет	

Єгоров Б. В., д. т. н., професор, професор кафедри технології зерна і комбікормів, Одеський національний технологічний університет
Макаринська А. В., д. т. н., доцент, зав. кафедри технології зерна і комбікормів Одеський національний технологічний університет

МОДУЛЬНІ УСТАНОВКИ ДЛЯ КОРМОВИРОБНИЦТВА

У ланцюзі забезпечення населення продуктами тваринництва комбікормова промисловість відіграє одну з ключових ролей. Сьогодні в нашій країні в наслідок руйнування критичної інфраструктури та транспортної логістики гостро постало питання швидкого відновлення тваринництва в умовах фермерських і приватних господарствах та виробництво комбікормів за заводах зі скороченим технологічним циклом. Одним з шляхів вирішення проблеми є застосування комбікормових заводів модульного типу. Обладнання таких заводів поєднано в окремі технологічні модулі, які досить швидко можуть бути змонтовані і зв'язані між собою транспортними комунікаціями [1].

Попри війну, аграрії продовжують будуватися та навіть нарощують свої потужності. Наприклад, за підтримки компанії «Сій Добро» господарства-тваринники, які мали вже своє виробництво комбікорму невеликої потужності (2 т/год), почали розширюватись і підвищувати продуктивність своїх установок, деякі замовники підвищили продуктивність з 5 т/год до 7 т/год [2].

Значний досвід і можливість створення модульних заводів є у кафедр Технології зерна і комбікормів, Технологічного обладнання зернових виробництв ОНТУ (Одеса), також вирішенням цих проблем займаються ПАТ «Могилів-Подільський машинобудівний завод», ВАТ «Хорольський механічний завод», ТОВ «Kit Trejd» (Київ), ТОВ «Dozameh Ukraina» (Одеса), ЧП «ПромСельПроект» (Миколаїв), Інституту ЗАО «Укроргстанкинпром», SMS, ChPP (Харків), міні-заводи по готуванню комбікормів (Херсон), Budagroservis, ChP (Полтава), ТОВ «ProdPromPak» (Запоріжжя), Prokopenko E.M., FOP (Ромни), компанії «Awila» (Німеччина), компанії «Ottevanger Milling Engineers» (Нідерланди), що є привабливим як для бізнесу, так і для

використання під час різних кризових ситуацій [3, с. 28-29; 4, 5, 6]. Такі заводи мають, як правило, невелику потужність (від 0,5 до 10 т/год), та можуть бути змонтовані як в ангарах, так і в окремих приміщеннях складського типу, або у вигляді модулів контейнерного типу, класифікація яких наведена на рис. 1.

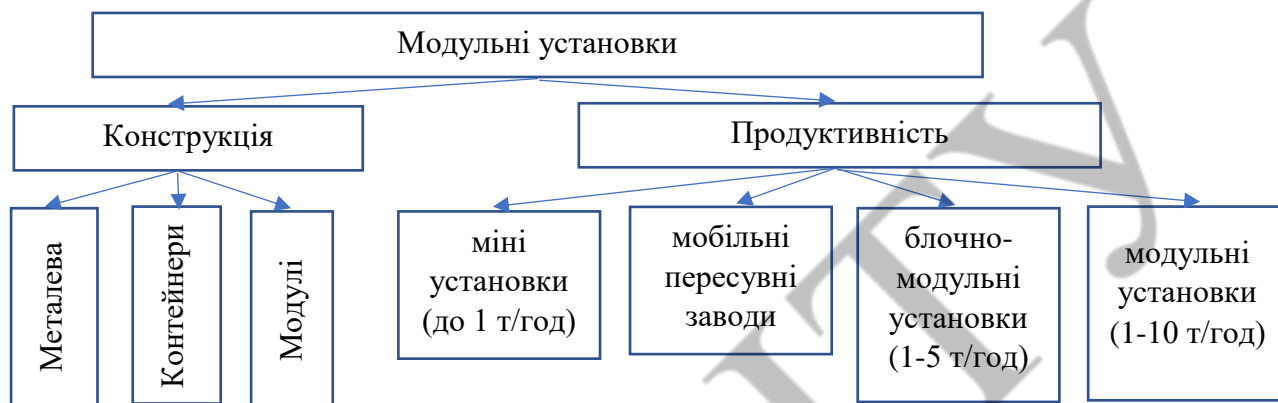

Рис. 1. Класифікація модульних установок [4]

До суттєвих переваг таких заводів можна віднести зручність доставки, швидкість монтажу, можливість демонтажу і переміщення на іншу виробничу площадку, а також мінімальні витрати на виробничі споруди.

Комбікормові міні-заводи та міні-установки здатні задовольнити попит приватних та невеликих фермерських господарств для отримання розсипних комбікормів з власної зернової сировини і білково-вітамінних добавок (БВД). Технологічний процес виробництва комбікормів передбачає тільки подрібнення і дозування зернової сировини, побічних продуктів переробки сільськогосподарської продукції та змішування їх з БВД. Такі міні-установки можна розташовувати у складах підлогового типу, де насипом зберігається зерно та інші види кормової сировини. Почергово, за допомогою пневмотранспорту, сировина подається у молоткову дробарку, де подрібнюється, подрібнені компоненти зважуються за допомогою тензометричної системи вимірювання маси компонентів. Після додавання БВД здійснюється процес змішування.

Мобільні пересувні комбікормові заводи, наприклад, завод компанії

Awila на шасі вантажного автомобіля Mercedes-Benz, являють собою модульні агрегати, що встановлені на шасі автомобіля. Набір технологічного та транспортного обладнання дозволяє здійснювати забір сипкої сировини зі складу підлогового типу, очищати її, подрібнювати, дозувати і змішувати з БВД та вивантажувати готові розсипні комбікорми у склад насипом або упаковувати у мішки. Мобільна установка обладнана комп'ютером і відповідним програмним забезпеченням. Оператор такого мобільного міні-заводу розраховує рецепт комбікорму і задає його у виробництво, виходячи з наявності сировини у фермерському господарстві.

Модульний принцип побудови комбікормових заводів набуває поширення не тільки для задоволення потреб регіональних виробників, але й при розробці схем технологічного процесу індустріальних комбікормових заводів. Наприклад, деякі технологічні лінії укомплектовані обладнанням, склад якого оптимізовано у модуль очистки, модуль подрібнення, модуль дозування, модуль змішування, модуль гранулювання. Така лінія являє собою певний технологічний модуль і при необхідності збільшити потужність необхідно встановлювати ще один такий модуль. Так, нами розроблено технологічну схему виробництва комбікормів і модульний комбікормовий завод потужністю до 3 т/год на основі 4 модулів технологічного обладнання, розташованого у 40-ка футових стандартних контейнерах та розраховані техніко-економічні показники проекту.

Створені сучасні технічні засоби переробки, а також технології, машинні агрегати та модульні установки є не лише потужною інженерно-технічною базою при створенні нових високоефективних установок, але також можуть бути використані при реконструкції наявних у господарствах переробних потужностей з метою створення сучасної високоефективної бази виробництва якісних кормів на місцях. В основу компонування транспортно-технологічного обладнання у модулі покладено принцип технологічної безперервності та

функціональності, а також принцип технологічної цілісності технологічних об'єктів, що визначається за допомогою коефіцієнта завантаження.

Підняти український агросектор до рівня, який був до повномасштабного вторгнення можливо за рахунок інвестицій, спільного об'єднання виробників технологічного обладнання, виробничників та науковців, створенні науково-виробничих консорціумів, участі у міжнародних програмах та грантах. Використання модульних установок дозволяють швидко задовольнити регіональні потреби в кормах місцевого виробництва, додатково використовуючи лише балансуючі добавки, що виробляються централізовано на заводах преміксів або комбікормових заводах з розвиненим циклом, що є важливою складовою розвитку тваринницького сектору, забезпечення населення продуктами тваринництва і продовольчої безпеки регіону та держави, а також дозволяє ефективніше задіяти науковий, інженерний, промисловий, кадровий потенціал, що посприє не тільки продовольчій стабілізації всередині країни, а й світовій.

Література

1. Єгоров Б. В. Технологія виробництва комбікормів. Одеса: Друкарський дім, 2011. 448 с.
2. Комбікормові заводи в умовах війни: розширення потужностей та енергонезалежність. URL: <https://latifundist.com/blog/read/2972-kombikormovi-zavodi-v-umovah-vijni-rozshirennya-potuzhnostej-ta-energonezalezhnist> (дата звернення: 06.05.2023).
3. Єгоров Б. В., Макаринська А. В. Модульні установки для виробництва комбікормів. Збірник тез доповідей 82 наукової конференції викладачів університету 26–29 квітня 2022 р. Одеса: ОНТУ, 2022. С. 28–29.
4. Модульні комбікормові заводи. URL: <https://mehzavod.com.ua/ua/catalog/modulnye-kombikormovye-avody/?from=743> (дата звернення: 04.05.2023).
5. Багатофункціональна комбікормова установка. URL: <https://mpmz.ua/uk/category/tovary/produktsiya/kombikormovoe-oborudovanie/mnogofunktsionalnaya-kombikormovaya-ustanovka> (дата звернення: 07.05.2023).

6. Containerised Mills. URL: <https://www.ottevanger.com/en/installations/containerised-mills/> (дата звернення: 03.05.2023).

7. Makarynska A. V., Yegorov B. V. Production of compound feeds on modular installations/ International symposium ISB-INMA TEN' 2022 "Technologies and technical systems in agriculture, food industry and environment" 6–8 October 2022 The conference will be held at the Faculty of Biotechnical Systems Engineering Bucharest, Romania. 2022.

Самофатова В. А., д. е. н., професор, професор кафедри економіки промисловості Одеський національний технологічний університет

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ СТАЛОГО ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Питання сталого інклюзивного розвитку агропродовольчої сфери є надзвичайно актуальними та потребують неодмінного дослідження та обговорення у нинішніх умовах. Зараз формується бачення того, якою має стати Україна в майбутньому. Водночас, імперативи сталого інклюзивного розвитку сьогодні також постають виключним пріоритетом спільної аграрної політики країн ЄС та інших провідних країн світу. На думку фахівців, «повоєнна реконструкція економіки України повинна бути спрямованою на формування національно-укоріненого економічного розвитку, який спирається на найбільш повне використання національного економічного потенціалу і створення мережі ланцюгів продукування доданої вартості та переробки сировини у кінцеву продукцію для задоволення внутрішніх потреб і експорту» [1].

Агропродовольча сфера – це провідна галузь української економіки, яка гарантує продовольчу безпеку та забезпечує робочими місцями значну частину населення, а також складає велику частку експорту України. Очевидно, що планування відновлення агропродовольчої сфери України від наслідків війни має спиратись на зрозумілу, чітку та комплексну концепцію